

Visio: Suomi kohti resurssiviisasta terveydenhuoltoa

Suomen terveydenhuoltoa on kehitettävä suuntaan, jossa rajalliset ja yhteiset resurssit kohdentuvat vaikuttavaan hoitoon, potilaan parhaaksi ja yhteiskunnan taloudellisen kestäkyvyn turvaamiseksi. Näkökulmamme tarjoaa **käytännön työkaluja** STM:n tuoreen Sote2040-vision edistämiseen.

Resurssiviisas terveydenhuolto tarkoittaa toimintamallia, jossa käytettävissä olevilla resursseilla – ajalla, rahalla, työvoimalla, materiaaleilla ja teknologialla – pyritään mahdollisimman suureen terveyshyötyyn **eettisesti, ekologisesti ja oikeudenmukaisesti** kestävällä tavalla.

Enemmän terveyttä samalla rahalla.

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Tampereen yliopisto
Tampere University

UNIVERSITY
OF OULU

DUODECIM

strateginen TUTKIMUS

01

Toimenpiteitä resurssiviisaan terveydenhuollon edistämiseksi

1. Vähähyötyiset hoidot on karsittava ja terveyshyöty etusijalle

Terveydenhuollon resurssit tulee ohjata todellista terveyshyötyä tuottaviin hoitoihin ja toimenpiteisiin. Tarpeettomat, tehottomat ja jopa haitalliset hoidot on poistettava hoitokäytännöistä. Nyt arviolta 20–30 prosenttia terveydenhuollon käytetyistä resursseista ei tuota terveyshyötyä. Niiden kustannukset ovat satoja miljoonia euroja vuosittain.

2. Myös hoitojen kustannukset on huomioitava hoitopäätöksissä

Toisensa poissulkevien hoitojen valinnassa huomioidaan ensisijaisesti vaikuttavuus sekä sopivuus potilaalle ja näiden ohella myös kustannukset. Vertailun mahdollistaa PROSHADE-hankkeen Käypä hoito –suositukseen kehittämä taulukko, joka mahdollistaa hoitojen vaikuttavuuden ja kustannusten vertailun vastaanottoajan puitteissa.. Kyseessä on sekä yksittäisen potilaan että yhteiskunnan etu.

3. Hoitopäätösten on perustuttava tutkittuun tietoon vaikuttavuudesta ja kustannuksista.

Hoitosuosituksen rahoituksen tulee olla riittävä ja vakaa, jotta ajantasaisuus pystytään turvaamaan.

4. Potilaan ja lääkärin välistä jaettua päätöksentekoa on vahvistettava.

Potilaan osallisuus hoitopäätöksissä parantaa hoidon vaikuttavuutta, sitoutumista ja resurssien järkevää käyttöä.

02

Miksi on toimittava nyt?

1. Terveydenhuollon menetelmät ja hoitamisen mahdollisuudet kasvavat huomattavasti nopeammin kuin käytettävissä olevat resurssit. Järjestelmän kestävyyttä ei voida turvata pelkästään rahoitusta lisäämällä, vaan rajallisten ja yhteisten resurssien viisaammalla käytöllä
2. Hoitojen kustannusvaikuttavuutta esitetään kriteeriksi vuonna 2027 voimaan tulevaan lakiin terveydenhuollon palveluvalikoiman perusteista. Tietoa tuotetaan jo viranomaisille, mutta sitä tarvitaan myös hyvinvointialueille ja ammattilaisille päätöksenteon tueksi. Tarpeeseen on vastattu PROSHADE-hankkeessa kehittämällä taloudellista tietoa Käypä hoito –suositukseen, ja tämä työ tulee vakiinnuttua pitkäjänteisellä rahoituksella.

1. Vähähyötyisten hoitojen karsiminen

Vähähyötyisten hoitojen tunnistamiseen ja luopumisesta ohjaamiseen on turvattava riittävästi resursseja. Duodecimin tuottamat Vältä viisaasti -suositukset ovat keskeisin lähde vähähyötyisten hoitojen tiedon tuotannossa ja implementoinnissa. Siksi niiden rahoitus on turvattava. Myös säätelyn ja lainsäädännön pitää tukea vähähyötyisistä hoidoista luopumista. Ymmärrettävä tieto tukee potilaan ja terveydenhuollon ammattilaisen jaettua päätöksentekoa.

2. Hoitopäätösten perustuvat tutkittuun tietoon vaikuttavuudesta ja kustannuksista

Hyvinvointialueiden ja lääkäreiden käytännössä hoitosuositukset ovat tärkeä vaikuttavuustiedon kokoaja ja välittäjä. Lääkäri tarvitsee työssään myös tietoa hoitojen kustannuksista. Ajantasainen tiedon tuotanto hoitosuosituksiin pitää mahdollistaa järjestämällä riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus mukaan lukien taloudellisen tiedon tuotanto. Myös terveydenhuollon ammattilaisten ja organisaatioiden tietämystä aiheesta on lisättävä. Lisäksi tarvitaan uudenlaisen toimintakulttuurin kehittämistä, jotta terveydenhuoltomme rajallisten resurssien kohdentaminen olisi mahdollista.

3. Potilaan ja lääkärin välisen jaetun päätöksenteon vahvistaminen

Potilaan ja terveydenhuollon ammattilaisen välinen jaettu päätöksenteko kohdentaa yhteisiä resursseja viisaasti, koska hoitonsa suunnitteluun osallistuva potilas tutkitusti sitoutuu paremmin hoitoonsa. Tämä lisää hoitojen vaikuttavuutta ja vähentää turhia kustannuksia sekä järjestelmää kuormittavaa häiriökysyntää.

Onnistunut jaettu päätöksenteko vaatii terveydenhuollon ammattilaiselta tutkimukseen perustuvaa vuorovaikutusosaamista. Tavoitteen toteutuminen vaatii toimenpiteitä ja rahoitusta liittyen terveydenhuollon ammattilaisten vuorovaikutuskoulutukseen ja siihen liittyvään tutkimukseen.

Myös terveydenhuollon digitalisaatiota on ohjattava tukemaan potilaan osallisuutta ja jaettua päätöksentekoa. Muuten digitalisaatiolla tavoitellut hyödyt eivät toteudu täysimääräisesti.

Lisätietoa

Lisätietoa PROSHADE-hankkeen kehittämistä ratkaisuista resurssiviisaaseen terveydenhuoltoon löydät politiikka- ja väestösuosituksistaamme. Suositukset löydät verkkosivuiltamme osoitteesta: <https://www.proshade.fi/politiikkasuositukset-2/> ja alla olevien otsikkojen linkeistä.

Enemmän terveyttä samalla rahalla - 4 askelta kohti resurssiviisasta terveydenhuoltoa

Suositus ehdottaa terveydenhuollon tulevaisuuden kurssiksi toiminnan kohdentamista aidosti terveyshyötyä tuottavaan toimintaan

Kerro, kysy, kuuntele - osallistuva potilas vastaanotolla

Väestösuositus opastaa potilasta toimimaan aktiivisesti oman tilanteensa asiantuntijana omien voimavarojensa mukaan.

Lisätieto ja haastattelupyynnöt

Jarkko Kumpulainen

vuorovaikutusvastaava, PROSHADE-hanke

jarkko.kumpulainen@uef.fi
+358 46 923 2563

www.proshade.fi

PROSHADE asiantuntijat

Vähähyötyiset hoidot

Raija Sipilä

Käypä hoito -päätoimittaja, Duodecim
+358 50 355 4153
raija.sipila@duodecim.fi

Aleksi Raudasoja

Käypä hoito -toimittaja, Duodecim
+358 41 504 8271
aleksi.raudasoja@duodecim.fi

Taloudellinen tieto Käypä hoito -suosituksissa

Eila Kankaanpää

tutkimusjohtaja, PROSHADE-hanke, Itä-Suomen
yliopisto
+358 40 355 2672
eila.kankaanpaa@uef.fi

Raija Sipilä

Käypä hoito -päätoimittaja, Duodecim
+358 50 355 4153
raija.sipila@duodecim.fi

Potilaan tuottama tieto ja jaettu päätöksenteko

Hanna Kuusisto

potilas- ja asiakasturvallisuuden professori,
Itä-Suomen yliopisto, neurologian ylilääkäri,
Pirha
+358 40 775 1595
hanna.kuusisto@uef.fi

Vuorovaikutus potilaan ja terveydenhuollon ammattilaisen välillä

Johanna Ruusuvuori

sosiaalipsykologian professori, Tampereen
yliopisto
+358 50 318 6151
johanna.ruusuvuori@tuni.fi